EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 16.6.2021
COM(2021) 321 final

2021/0154 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS

Portugali taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta

{SWD(2021) 146 final}

2021/0154 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS

Portugali taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrust (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu,[1] eriti selle artiklit 20,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) COVID-19 puhangul on olnud häiriv mõju Portugali majandusele. 2019. aastal oli Portugali sisemajanduse koguprodukt elaniku kohta (SKP elaniku kohta) 67 % ELi keskmisest. Komisjoni 2021. aasta kevadprognoosi kohaselt vähenes Portugali reaalne SKP 2020. aastal 7,6 % ning peaks 2020. ja 2021. aastal kumulatiivselt vähenema 3,9 %. Keskpika perioodi majandustulemusi mõjutavad pikemaajalised tegurid hõlmavad suurt välis-, era- ja valitsemissektori võlga ning aeglast tootlikkuse kasvu; lisaks muudavad rohe- ja digipöördega avanevatest võimalustest osasaamise ja nende täieliku ärakasutamise keerulisemaks puudujäägid investeeringutes.

(2) 9. juulil 2019 ja 20. juulil 2020 esitas nõukogu Euroopa poolaasta raames Portugalile oma soovitused. Täpsemalt soovitas nõukogu võtta kõik vajalikud meetmed, et pandeemiale tulemuslikult reageerida, parandada riigi rahanduse kvaliteeti, seades prioriteediks majanduskasvu soodustavad kulutused, tugevdada tervishoiusüsteemi vastupidavust ning tagada võrdne juurdepääs kvaliteetsele tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse teenusele. Samuti soovitas nõukogu parandada elanikkonna oskuste üldist taset (keskendudes digioskustele ja suurendades koolilõpetajate arvu loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatikaga seotud valdkondades), aidata kaasa kvaliteetse tööhõive tagamisele ja vähendada tööturu killustatust. Nõukogu soovitas Portugalil parandada ka sotsiaalsete turvavõrkude tõhusust ja asjakohasust ning tagada piisav ja tõhus sotsiaalkaitse ja sissetulekutoetus. Ta soovitas keskenduda investeeringute tegemisel rohe- ja digipöördele, eelkõige innovatsioonile, raudteetranspordile ja sadamataristule, CO_2 heite vähendamisele ja energiasüsteemi ümberkujundamisele ning energiaühenduste laiendamisele, võttes arvesse piirkondlikke erinevusi. Lisaks soovitas nõukogu rakendada meetmeid, et tagada äriühingute juurdepääs likviidsusvahenditele pandeemia kontekstis, kiirendada avaliku sektori investeerimisprojektide elluviimist ja edendada erainvesteeringuid, et

[1] ELT L 57, 18.2.2021, lk 17–75.

soodustada majanduse taastumist. Veel soovitas ta viia läbi reformid ettevõtluskeskkonna parandamiseks, eelkõige selleks, et vähendada litsentsimisest tulenevaid regulatiivseid ja haldustõkkeid ning regulatiivseid piiranguid reguleeritud kutsealade puhul ning suurendada haldus- ja maksukohtute ning maksejõuetus- ja sissenõudmismenetluste tõhusust. Olles taaste- ja vastupidavuskava esitamise ajal hinnanud nende riigipõhiste soovituste rakendamisel tehtud edusamme, leiab komisjon, et soovitus võtta kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed pandeemiale tõhusalt reageerimiseks ning majanduse ja selle taastumise toetamiseks on täielikult täidetud. Olulisi edusamme on tehtud seoses soovitusega rakendada ajutisi meetmeid, mille eesmärk on tagada äriühingute, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate juurdepääs likviidsusvahenditele.

(3) 2. juunil 2021 avaldas komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011[2] artikli 5 alusel Portugali kohta põhjaliku analüüsi. Komisjon järeldas oma analüüsi põhjal, et Portugalis esineb makromajanduslik tasakaalustamatus, mis on seotud netoväliskohustuste suure mahu, era- ja valitsemissektori suure võla ning viivislaenude osakaaluga, mis on tootlikkuse aeglase kasvu tingimustes endiselt suur.

(4) [Euroala majanduspoliitikat käsitlevas nõukogu soovituses soovitati euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas nende taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et muu hulgas tagada majanduse taastumist toetav poliitiline kurss, ning veelgi parandada lähenemist, vastupanuvõimet ning jätkusuutlikku ja kaasavat majanduskasvu. Lisaks soovitas nõukogu tugevdada riiklikke institutsionaalseid raamistikke, tagada makromajanduslik finantsstabiilsus, viia lõpule majandus- ja rahaliidu loomine ning tugevdada euro rahvusvahelist rolli.] [Kui nõukogu soovitust pole CID vastuvõtmise ajaks vastu võetud, palume põhjenduse eemaldada].

(5) 22. aprillil 2021 esitas Portugal määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõike 1 kohaselt komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. See esitati pärast konsultatsioone, mis viidi läbi kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, sotsiaalpartnerite, kodanikuühiskonna organisatsioonide, noorteorganisatsioonide ja muude asjaomaste sidusrühmadega kooskõlas riikliku õigusraamistikuga. Taaste- ja vastupidavuskavade riiklik omalus on aluseks nende edukale rakendamisele ja kestvale mõjule riiklikul tasandil ning usaldusväärsusele Euroopa tasandil. Kõnealuse määruse artikli 19 kohaselt on komisjon hinnanud taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas esitatud hindamissuunistega.

(6) Taaste- ja vastupidavuskavadega tuleks püüda saavutada määrusega (EL) 2021/241 loodud taaste- ja vastupidavusrahastu ning nõukogu määrusega (EL) 2020/2094[3] COVID-19 kriisi järgse taastumise toetuseks loodud ELi taasterahastu üldeesmärke. Nende abil tuleks edendada liidu majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, toetades määruse (EL) 2021/241 artiklis 3 osutatud kuut sammast.

(7) Liikmesriikide taaste- ja vastupidavuskavade rakendamine on kogu ELi hõlmav investeeringuprojektide ja reformide elluviimise kooskõlastatud jõupingutus. Tänu

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

[3] Nõukogu 14. detsembri 2020. aasta määrus (EL) 2020/2094, millega luuakse Euroopa Liidu taasterahastu COVID-19 kriisi järgse taastumise toetuseks (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 23).

nende reformide ja investeeringute kooskõlastatud ja üheaegsele rakendamisele ning piiriüleste projektide rakendamisele tugevdavad need reformid ja investeeringud üksteist vastastikku ning tagavad positiivseid ülekanduvaid mõjusid kogu liidus. Seega tuleneb ligikaudu kolmandik rahastu mõjust liikmesriikide kasvule ja töökohtade loomisele teiste liikmesriikide tegevuste ülekandemõjust.

Kuue samba rakendamist hõlbustavad tasakaalustatud lahendused

(8) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile a ja V lisa punktile 2.1 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava suures ulatuses (hinne A) liikmesriigi majanduslikule ja sotsiaalsele olukorrale vastavaid mitmekülgseid ja piisavalt hästi tasakaalustatud lahendusi, mis aitavad asjakohasel moel kaasa kõigi kuue määruse (EL) 2021/241 artiklis 3 osutatud samba rakendamisele, võttes arvesse asjaomase liikmesriigi eriomaseid probleeme ja rahalise toetuse suurust ning taotletud laenutoetust.

(9) Kava hõlmab meetmeid, mis toetavad kõiki kuut sammast, kusjuures märkimisväärne hulk kava komponente toetab mitut sammast. Selline lähenemisviis aitab tagada, et iga sammast käsitletakse terviklikult ja sidusalt. Portugalile iseloomulikke probleeme arvesse võttes loetakse suurema tähelepanu pööramine aruka, kestliku ja kaasava kasvu tagamisele ning ka üldine rõhuasetus sammaste kaupa piisavalt tasakaalustatuks.

(10) Kavas nähakse ette mitmesuguste kliimameetmete võtmine ja ligikaudu kolm neljandikku kõigist komponentidest aitavad kaasa rohepöördele. Need hõlmavad hoonete energiatõhususe suurendamise, tööstuse CO_2 heite vähendamise ja kliimamuutustega kohanemise meetmeid. Kavaga püütakse lahendada digipöördega seotud probleeme mitmes valdkonnas ja sellele aitavad kaasa ligikaudu pooled kõigist komponentidest, muu hulgas toetatakse avalike teenuste digiteerimist ja digitehnoloogia kasutuselevõttu ettevõtluse edendamiseks ning ettevõtete kasvu tootmisstruktuuri digipöörde hoogustamise eesmärgil. Puudulike digioskustega seotud probleemide lahendamiseks hõlmab kava meetmeid haridus- ning kutseharidus- ja -koolitussüsteemide ajakohastamiseks, muu hulgas selleks, et pakkuda turu vajadustele vastava kvalifikatsiooniga tööjõudu, suurendada täiskasvanuhariduse asjakohasust ning kasvatada koolilõpetajate arvu loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste, kunsti ja matemaatika (STEAM) erialal ning eelkõige IT-alal.

(11) Kavaga on ulatuslikult kaetud kolmas, aruka, kestliku ja kaasava majanduskasvu sammas, ning kolmandik komponentidest panustab sellesse otseselt. Majanduslik ühtekuuluvus, tootlikkus ja konkurentsivõime on otseselt hõlmatud peaaegu kõigi kava komponentidega, millega püütakse lahendada mitmesuguseid omavahel seotud probleeme, näiteks toetades kestlikku majanduskasvu ja kliimamuutustega kohanemist, sotsiaalteenuste üldist tagamist, innovatsiooni, uute tehnoloogialahenduste kasutuselevõttu ja CO_2 heite vähendamist, avalike teenuste dematerialiseerimist ning äriühingute rahastamist ja kapitaliturgude arengut. Sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse mõõde on omavahel tihedalt seotud, seda eelkõige Portugali vähem arenenud piirkondades. Piirkondlikke ja kohalikke omavalitsusi kutsutakse üles etendama keskset rolli mitmesuguste kogukonnapõhiste teenuste osutamisel, et tagada ulatuslik territoriaalne kaetus sellistes valdkondades sotsiaaleluasemed, lasteaiad ja lastehoid ning haridus, tervishoiuteenuste osutamine, pikaajalise hoolduse teenused ja sotsiaalhoolekande päevakeskused eakatele ning puuetega inimestele kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga.

(12) Ligikaudu pooled kõigist komponentidest aitavad kaasa tervishoiualase, majandusliku, sotsiaalse ja institutsioonilise vastupidavuse suurendamisele selliste meetmete kaudu nagu esmatasandi tervishoiusüsteemi riiklike võrgustike tugevdamine, pideva ja palliatiivse hoolduse teenuse tagamine, sotsiaaleluruumide ja taskukohaste eluasemete pakkumine ning uuenduslikud integreeritud sotsiaalteenused Lissaboni ja Porto suurlinnapiirkondades. Digitehnoloogia ja koostalitlusvõimega seotud lahenduste kasutuselevõtt tugevdab avaliku halduse institutsioonilist suutlikkust ja vastupidavust. Järgmise põlvkonna poliitika on hõlmatud mitme meetmega ning peaaegu kolmandik kõigist komponentidest on sellega otseselt seotud, avaldades lastele ja noortele otsest mõju, näiteks lastehoiuasutuste, kutsehariduse ja -koolituse ning kolmanda taseme hariduse, sealhulgas STEAMi erialade õppega seotud suutlikkuse suurendamisega, noorte karjääri ja sissetulekuga seotud väljavaadete parandamisega ning üliõpilaste majutusvõimaluste laiendamisega. Sellele lisandub hariduse digiteerimise ja õpilastele isiklike IT-seadmete tagamise meede.

Riigipõhistes soovitustes määratletud kõigi probleemide või nendest suure osa lahendamine

(13) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa punktile 2.2 peaks taaste- ja vastupidavuskava aitama eeldatavasti tõhusalt lahendada kõik probleemid või suure osa neist (hinne A), mis on kindlaks määratud asjakohastes riigipõhistes soovitustes, sealhulgas nende eelarveaspektides, ja määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 kohaselt Portugalile esitatud soovitustes, või probleeme, mis on kindlaks tehtud muudes asjakohastes dokumentides, mille komisjon on Euroopa poolaasta raames ametlikult vastu võtnud.

(14) Soovitusi, mis on seotud pandeemiale viivitamata eelarvepoliitika meetmetega reageerimisega, võib pidada Portugali taaste- ja vastupidavuskava kohaldamisalast välja jäävaks, olenemata asjaolust, et Portugal reageeris üldiselt asjakohaselt ja piisavalt vajadusele toetada viivitamata majandust eelarvevahenditega aastatel 2020 ja 2021 kooskõlas üldise vabastusklausli sätetega. Lisaks ei ole soovitus „saavutada 2020. aastal keskpika perioodi eelarve-eesmärk, võttes arvesse erakorraliste sündmuste tõttu lubatud ajutist kõrvalekaldumist“ enam asjakohane, seda nii vastava eelarveperioodi lõppemise kui ka stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise tõttu 2020. aasta märtsis pandeemiakriisi kontekstis.

(15) Kava sisaldab ulatuslikku komplekti üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis aitavad tõhusalt lahendada suure osa Euroopa poolaasta raames Portugalile esitatud 2019. ja 2020. aasta riigipõhistes nõukogu soovitustes kirjeldatud majanduslikest ja sotsiaalsetest probleemidest, seda eelkõige sellistes valdkondades nagu riigi rahanduse kvaliteet ja kestlikkus, sotsiaal- ja tervishoiusüsteemi teenuste kättesaadavus ja vastupidavus, tööturg, haridus ja oskused, teadus- ja arendustegevus ning innovatsioon, kliima- ja digipööre, ettevõtluskeskkond ja kohtusüsteem.

(16) Kava sisaldab kõikehõlmavat eelarve- ja struktuurireformi, mis peaks märkimisväärselt parandama riigi rahanduse kvaliteeti ja kestlikkust ning tugevdama üldist kulude kontrolli, suurendama kulutõhusust ja soodustama asjakohast eelarvestamist. Selline reform hõlmab järkjärgulisi samme, mis peaksid viima 2015. aasta eelarveraamistiku seaduse täieliku ja tõhusa rakendamiseni, millega muudetakse kulutuste läbivaatamise protsess Portugali iga-aastase eelarvemenetluse struktuurseks osaks, tagatakse tõhususe kasvu järelhindamine ja tugevdatakse tsentraliseeritud hankesüsteemi. See reform peaks tugevdama ka riigiettevõtete rahalist kestlikkust, rakendades uut mudelit nende finantsseisundi ja tulemuste analüüsimiseks

ja avalikustamiseks, et võimaldada õigeaegsemat, läbipaistvamat ja põhjalikumat järelevalvet. Samuti nähakse sellega ette kavandamis- ja haldusvahendite kasutuselevõtt vastutuse suurendamise eesmärgil, näiteks uuendatud kujul halduslepingute kasutamine tulemuspõhiste juhtimistavade juurutamiseks. Selle reformiga kaasneb investeering avaliku sektori finantsjuhtimise infosüsteemidesse.

(17) Hõlmatud on ka reformid ja investeeringud, mille eesmärk on tugevdada tervishoiusüsteemi vastupidavust ning aidata tagada võrdne juurdepääs kvaliteetse tervishoiu ja pikaajalise hoolduse teenusele. Selliste reformide ja investeeringutega nähakse eelkõige ette esmatasandi tervishoiu, vaimse tervise ja pikaajalise hoolduse teenuste reageerimise suutlikkuse suurendamine koos meetmetega, millega parandatakse riikliku tervishoiusüsteemi tõhusust ja koostööd selle eri elementide vahel. Erimeetmete abil püütakse tugevdada Madeira kui äärepoolseima piirkonna piirkondlikku tervishoiusüsteemi ning digiteerida nii Madeira kui ka Assooride tervishoiusüsteeme. Lisaks võetakse riiklike haiglate juhtimismudeli reformi lõpuleviimisel tähelepanu alla riiklike haiglate püsivate võlgade algpõhjused. See reform peaks ühtaegu tagama haiglate suurema sõltumatuse investeerimis- ja värbamisotsuste tegemisel, tõhustatud järelevalve ja suurema vastutuse, aidates seeläbi püsivalt vältida võlgade kuhjumist.

(18) Kavaga püütakse lahendada sotsiaalseid probleeme, aidates märkimisväärselt kaasa sotsiaalsete turvavõrkude tõhususe ja piisavuse parandamisele, eelkõige sotsiaaleluasemetesse ja sotsiaalteenustesse tehtavate investeeringute ja nendega seotud reformide kaudu, keskendudes eakatele, lastele, haavatavatele puuetega inimeste rühmadele. Selliste reformide ja investeeringutega nähakse ette riikliku elamumajanduskava ja vaesusega võitlemise riikliku strateegia heakskiitmine ning toetusprogramm eluasemele juurdepääsu võimaldamiseks uute hoonete ehitamise või olemasolevate elamute renoveerimise kaudu, kohtade loomine ja renoveerimine sotsiaalrajatistes, kodu- ja kogukonnapõhise hoolduse tugevdamine, sotsiaalse sekkumise rühmade loomine Portugali mandriosa omavalitsusüksustes, integreeritud programmid ebasoodsas olukorras olevate kogukondade toetamiseks mahajäänud suurlinnapiirkondades ning sotsiaalkindlustusteenuste kasutushõlpsuse suurendamine digiteerimise kaudu.

(19) Kava hõlmab reforme ja investeeringuid, mille abil püütakse kõrvaldada ärikeskkonda mõjutavaid pikaajalisi kitsaskohti. Need hõlmavad erinevaid reguleeritud kutsealasid koormavate piirangute vähendamist konkurentsi edendamiseks, ettevõtete litsentseerimise nõuete läbivaatamist ja ühekordsuse põhimõtte rakendamist avaliku haldusega seotud toimingutes halduskulude vähendamiseks ning kohtusüsteemi ajakohastamist ja tõhustamist, kasutades seejuures ära menetluste digiteerimisega seotud tõhususe kasvu.

(20) Märkimisväärseid investeeringuid tehakse teadusuuringute ja innovatsiooni edendamiseks, seda eelkõige peamiste sektorite jaoks innovatsioonikavade, sealhulgas rohekavade kaudu, mille eesmärk on edendada sidemeid äriteadusega. Investeeringud on ette nähtud ka teadusuuringute ja innovatsiooni edendamiseks säästva põllumajanduse valdkonnas. Kava hõlmab ka investeeringuid äriühingute rekapitaliseerimiseks, näiteks sellise eriotstarbelise ettevõtte loomine, mis peaks seejärel investeerima elujõulistesse Portugali ettevõtetesse omakapitali ja kvaasiomakapitaliga kaudu rahastamise vormis.

(21) Kava aitab märkimisväärselt kaasa kliimapöördega seotud raskuste ületamisele. See hõlmab investeeringuid, mis on suunatud tootmissektorite CO_2 heite vähendamisega seotud teadusuuringutele ja innovatsioonile, ning meetmeid hoonete energiatõhususe suurendamiseks nii era- kui ka avalikus sektoris. Kava peaks muutma linnatranspordi säästvamaks, tugevdades ühistranspordi haldamisega tegelevaid asutusi ja investeerides metroovõrgustike ning kergraudteede ja busside kiirliinisüsteemide laiendamisse Lissaboni ja Porto suurlinnapiirkondades ning ühistranspordiparkidesse heiteta sõidukite ostmisse. Meetmete abil püütakse ka edendada investeeringuid taastuvenergiasse mandril ja äärepoolseimates piirkondades, Madeiral ja Assooridel. Olulised reformid ja investeeringud peaksid kaitsma metsi, et leevendada kliimamuutuste mõju. Maastiku planeerimise ja majandamise programmid peaksid aitama kujundada soovitud maastiku ohustatud territooriumide jaoks, et suurendada nende vastupanuvõimet kliimamuutustega seotud riskidele, eelkõige metsatulekahjudele ja elurikkuse vähenemisele, ning edendada kestlikku majanduskasvu ja territoriaalset ühtekuuluvust põllumajandusliku omandi keskmise suuruse kasvatamise, maakasutuse muutmise ja uute majandustegevuste kavandamise kaudu.

(22) Kava aitab märkimisväärselt kaasa digipöördega seotud raskuste ületamisele nii mandril kui ka autonoomsetes piirkondades Madeiral ja Assooridel. Kavandatud on mitu olulist ettevõtete digiteerimise valdkonna reformi ja investeeringud digitehnoloogia ja -protsesside kasutuselevõtu toetamiseks. Haridusse ning kutseharidus- ja -koolitussüsteemidesse tehtavad investeeringud ja nende reformid keskenduvad peamiselt õppekavade, õppemeetodite ja ressursside digioskuste pakkumiseks kohandamisele eri rühmade, näiteks õpilaste, õpetajate, tööjõu, ettevõtete ja riigiteenistujate erivajadusi silmas pidades. Muud olulised reformid ja investeeringud on suunatud avaliku halduse digiteerimisele ja nende puhul on ette nähtud meetmed üldise avaliku halduse, kohtusüsteemi ja avaliku sektori finantsjuhtimise jaoks, et muuta avalik haldus tõhusamaks, vastupidavamaks ja kodanikele kättesaadavamaks.

(23) Eespool nimetatud probleemide lahendamisel peaks kava aitama vähendada ka makromajanduslikku tasakaalustamatust,[4] mis on seotud netoväliskohustuste suure mahu ning era- ja valitsemissektori võlaga, arvestades suuri viivislaene ja tootlikkuse väikest kasvu.

Panus kasvupotentsiaali, töökohtade loomisse ning majanduslikku, sotsiaalsesse ja institutsioonilisse vastupidavusse

(24) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile c ja V lisa punktile 2.3 aitab taaste- ja vastupidavuskava eeldatavasti mõjusalt (hinne A) tugevdada liikmesriigi majanduse kasvupotentsiaali, luua uusi töökohti, suurendada majanduse, sotsiaalvaldkonna ja institutsioonilist vastupidavust, mis aitab kaasa Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisele, sealhulgas laste- ja noortepoliitika edendamise abil, ning leevendada COVID-19 kriisi majandus- ja sotsiaalmõju ning suurendada sellega liidus majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust ja lähenemist.

[4] Need makromajandusliku tasakaalustamatuse aspektid vastavad määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 kohaselt antud 2019. ja 2020. aasta soovitustele.

(25) Komisjoni talituste simulatsioonid näitavad, et kava abil on võimalik suurendada Portugali SKPd 2026. aastaks 1,5–2,4 %[5]. Portugali taaste- ja vastupidavuskava hõlmab ambitsioonikat paketti reforme ja investeeringuid, mille abil soovitakse vähendada riigi haavatavust šokkide suhtes ning tugevdada riigi majanduslikku, institutsioonilist ja sotsiaalset vastupidavust. Reformid, millega kõrvaldatakse institutsioonilised kitsaskohad ja soodustatakse konkurentsi, ning märkimisväärsed investeeringud aktiivsesse tööturupoliitikasse, teadus- ja arendustegevusse, innovatsiooni ja digiteerimisse on suunatud tuvastatud probleemide algpõhjustele ning peaksid suurendama riigi konkurentsivõimet ja tootlikkust.

(26) Majanduskasvule ja tööhõivele annavad eelduste kohaselt suurima panuse investeeringud ja reformid, mis on seotud innovatsiooni, hariduse (sh digioskused ja kutseõpe), tööstuse CO_2 heite vähendamise, ettevõtete digiteerimise, ettevõtete kapitaliseerimise ning eluasememajandusega. Teised peamised sekkumisvaldkonnad on tervishoid, kultuur, transporditaristu, metsandus ja veemajandus, avaliku halduse kvaliteet ja suutlikkus, sealhulgas avaliku sektori finantsjuhtimine, õigusmõistmise teenused ja avalike teenuste digiteerimine.

(27) Kavas nähakse ette olulised meetmed pikaajaliste sotsiaalsete probleemide lahendamiseks. Meetmetel on ka oluline mõju territoriaalsele mõõtmele ning maa- ja linnapiirkondade vahelise lõhele, misläbi edendatakse nendega majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust ja lähenemist Portugalis ja liidus. Nendega kaetakse vajadus parandada tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse teenuste reageerimissuutlikkust ja kättesaadavust kiiret rahvastiku vananemist silmas pidades, ning tagada juurdepääs taskukohastele elamutele ja sotsiaaleluruumidele. Sotsiaalse haavatavuse probleemiga tuleks tegeleda ka mitmesuguste sotsiaalteenuste pakkumise kaudu, keskendudes eakatele, puuetega inimestele, etnilistele vähemustele ja rändajatele, ning integreeritud programmide kaudu, et toetada ebasoodsas olukorras olevaid kogukondi mahajäänud suurlinnapiirkondades. See peaks tugevdama linnapiirkondade ühistranspordivõrke, mis on eriti olulised ebasoodsas olukorras olevate pendelrändajatest töötajate jaoks, ning tugevdama töötajate õigusi, eelkõige digimajandusega seotud ebatüüpiliste töölepingutega töötajate puhul. Nende meetmetega aidatakse ellu viia 7. mai 2021. aasta Porto tippkohtumisel heakskiidetud Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava ning need peaksid aitama kaasa sotsiaalvaldkonna tulemustabeli näitajate taseme parandamisele.

(28) Olulised meetmed on suunatud lastele ja noortele, näiteks meetmed lasteaedade ja lastehoiuteenuste suutlikkuse suurendamiseks ning noorte jaoks püsivate kvaliteetsete töökohtade loomise soodustamiseks. Kava peaks ühtlasi edendama kolmanda taseme hariduses osalemist, eelkõige STEAMi erialadel (loodusteadused, tehnoloogia, inseneriteadused, kunst ja matemaatikateadused), ning selle alusel peaks loodama kõrgkoolide võrgustik, mis pakub lühiajalisi teise astme kõrghariduse kursusi. Meetmed peaksid toetama ka digitehnoloogia integreerimist alg- ja keskharidussüsteemi, võimaldades digiressursside kasutamist klassiruumides, haridussisu digiteerimist ja selliste laborite loomist, kus kasutatakse haridustehnoloogiat, nagu programmeeritavad robotid.

[5] Sellised simulatsioonid võtavad arvesse NGEU üldist mõju, sealhulgas ReactEU rahastamist ning programmi „Horisont“, InvestEU, õiglase ülemineku fondi, maaelu arengu ja RescEU suuremat rahastamist. Selline simulatsioon ei võta arvesse struktuurireformide võimalikku positiivset mõju, mis võib olla märkimisväärne.

Olulise kahju ärahoidmise põhimõtte järgimine

(29) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile d ja V lisa punktile 2.4 tagatakse taaste- ja vastupidavuskavaga eeldatavasti, et ükski taaste- ja vastupidavuskavas sisalduv reformide ja investeerimisprojektide elluviimise meede ei kahjusta oluliselt keskkonnaeesmärkide saavutamist (hinne A) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852[6] artikli 17 tähenduses (põhimõte „ei kahjusta oluliselt“).

(30) Taaste- ja vastupidavuskavaga tagatakse, et ühegi selle reformi ja investeeringu puhul ei kahjustata oluliselt ühtegi määruse (EL) 2020/852 artiklis 17 määratletud keskkonnaeesmärki, mis on nimelt kliimamuutuste leevendamine, kliimamuutustega kohanemine, vee ja mereressursside kestlik kasutamine ja kaitse, üleminek ringmajandusele, saastuse vältimine ja tõrje ning elurikkuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamine. Portugal esitas sellekohased põhjendused kooskõlas põhimõtet „ei kahjusta olulisel“ käsitlevate Euroopa Komisjoni tehniliste suunistega (2021/C 58/01). Kus vajalik, on Portugal teinud ettepaneku rakendada olulise kahju vältimiseks leevendusmeetmeid, mis peaks tagatama asjakohaste eesmärkide seadmise kaudu.

(31) Erilist tähelepanu on pööratud meetmetele, mille mõju keskkonnaeesmärkidele nõuab hoolikat kontrolli. Komponent 7 (taristud) sisaldab nelja meedet, mis hõlmavad maanteetransporditaristu ehitamist või ajakohastamist (RE-C7-I2, I3, I4 ja I5). Selleks et mitte kahjustada oluliselt kliimamuutuste leevendamise ning saastuse vältimise ja tõrje eesmärke, hõlmab Portugali taaste- ja vastupidavuskava kõrvalmeetmena investeeringut elektrisõidukite laadimisvõrgu laiendamisse (RE-C7-I0). See peaks aitama vähendada maanteetranspordi CO_2 heidet, tehes 2025. aastaks kättesaadavaks 15 000 üldkasutatavat elektrisõidukite laadimisjaama. Samuti peaks Portugal seoses komponendi 9 (veemajandus (TC-C9-I1 ja I2)) veemajandusmeetmetega, mis hõlmavad tammi, vee soolatustamistehase ja niisutussüsteemi ehitamist, ning veevõtumeetmega täiendavalt tagama, et ühegi nende meetmetega seotud keskkonnamõju hindamise tulemuse ja tingimuse rakendamisega ei kahjustata oluliselt keskkonda, tagades seejuures kooskõla ELi keskkonnaõigusega, sealhulgas veepoliitika raamdirektiiviga (2000/60/EÜ). Sellega püütakse eelkõige vältida olulist mõju asjaomastele veekogudele, mis seaks ohtu hea seisundi või potentsiaali saavutamise eesmärgi või lükkaks selle täitumist edasi. Samuti on selle eesmärk tagada, et meetmed ei avaldaks negatiivset mõju kaitsealustele elupaikadele ja liikidele, mis selle veekogu veest otseselt sõltuvad.

Panus rohepöördesse, sealhulgas elurikkuse toetamisse

(32) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile e ja V lisa punktile 2.5 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava meetmeid, mis aitavad suures ulatuses (hinne A) kaasa rohepöördele, sealhulgas elurikkusele, või sellega kaasnevate probleemide lahendamisele. Kliimaeesmärke toetavatele meetmetele kuluv summa moodustab ligikaudu 37,9 % kava kogueraldisest ja see on arvutatud kooskõlas määruse (EL) 2021/241 VI lisas esitatud metoodikaga. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 17 on riiklik taaste- ja vastupidavuskava kooskõlas riiklikus energia- ja kliimakavas 2030 sisalduva teabega.

[6] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13).

(33) Reformid ja investeeringud peaksid aitama märkimisväärselt kaasa riiklikus energia- ja kliimakavas 2030 (NECP 2030) ning CO_2-neutraalsuse tegevuskavas (2050) sätestatud Portugali CO_2 heite vähendamise ja energiasüsteemi ümberkujundamise eesmärkide saavutamisele, aidates seeläbi kaasa liidu kliimaeesmärkide saavutamisele. 16 komponenti sisaldavad meetmeid, mis aitavad kaasa kliimaeesmärkide saavutamisele, ja 16 komponenti sisaldavad meetmeid, mis aitavad saavutada keskkonnaeesmärke, sealhulgas elurikkuse eesmärki. Elurikkust suurendatakse eelduste kohaselt eelkõige metsamajandamise parandamisega, võttes tähelepanu alla suured majandamata monokultuuride alad ja suure tulekahjuohuga alad, või kestliku meremajanduse edendamisega. Kavandatud meetmete rakendamine avaldab eeldatavasti kestvat mõju, eelkõige rohepöördele, elurikkuse suurendamisele ja keskkonnakaitsele kaasa aitamise kaudu.

(34) Kliimavaldkonna panusest annavad suure osa energiatõhususega seotud sekkumismeetmed. Muud olulised kliima- või keskkonnapanused tulenevad säästvasse linnatransporti või kliimamuutustega kohanemisse ja nende ennetamisse tehtavatest investeeringutest. Kliima- ja keskkonnaeesmärkide saavutamisele aitavad kaasa ka teadus- ja innovatsiooniprotsessid, mis keskenduvad vähese CO_2 heitega majandusele, kliimamuutustele vastupidavuse ja nendega kohanemisele, ning ka metsa- ja veemajandusmeetmed. Reformide eesmärk on edendada tööstuse CO_2 heite vähendamist, arendada säästvamaid tootmisprotsesse ja parandada transpordi kavandamist.

Panus digipöördesse

(35) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile f ja V lisa punktile 2.6 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava meetmeid, mis eelduste kohaselt aitavad suures ulatuses tõhusalt kaasa (hinne A) digipöördele või sellega kaasnevate probleemide lahendamisele. Digivaldkonna eesmärke toetavatele meetmetele kuluv summa moodustab ligikaudu 22,1 % kava kogueraldisest ja see on arvutatud määruse (EL) 2021/241 VII lisas esitatud metoodika kohaselt.

(36) Kokku on neliteist komponenti, mis hõlmavad meetmeid, millega aidatakse saavutada digieesmärki laiaulatuslikku ja valdkonnaülest lähenemisviisi rakendades, kusjuures neli komponenti keskenduvad täielikult digipöördele. Kavandatud on mitu olulist ettevõtete digiteerimise valdkonna ja digioskuste tagamise reformi ja investeeringut. Muude tähtsate reformide ja investeeringute eesmärk on avaliku halduse, kohtusüsteemi ja avaliku sektori finantsjuhtimise digiteerimine. Teiste investeeringute abil soovtakse digiteerida konkreetseid sektoreid, nagu alg- ja keskharidus, tervishoid, kultuur ja metsamajandus.

(37) Peale digipöördele kaasa aitamise lahendatakse nende investeeringutega ka probleeme, mis on seotud elanikkonna oskuste tasemega, eelkõige täiskasvanute digikirjaoskuse ja vajadusega kohandada oskusi tööturu muutuvate vajaduste järgi. Investeeringud aitavad lahendada ka probleeme, mis on seotud digitehnoloogiale ning kvaliteetsele haridusele ja koolitusele võrdse juurdepääsu tagamisega.

(38) Taaste- ja vastupidavuskavas hõlmatud digivaldkonna reformid ja investeeringud avaldavad eeldatavasti püsivat mõju, eelkõige riigi avaliku halduse digipöördele, kohtusüsteemile, sotsiaalteenustele, ettevõtlusstruktuurile, elanikkonna oskuste tasemele ning riiklikele ja piirkondlikele tervishoiuteenustele.

Püsiv mõju

(39) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile g ja V lisa punktile 2.7 on taaste- ja vastupidavuskaval Portugalile eeldatavasti suures ulatuses püsiv mõju (hinne A).

(40) Kava näeb ette struktuursed muudatused avaliku halduse, elamumajanduse, ettevõtete kapitalisatsiooni ja innovatsiooni, kohtusüsteemi, reguleeritud kutsealade ja avaliku halduse digiteerimise vallas. Paljudel juhtudel on kava eri komponentide meetmed kujundatud eesmärgiga tõsta asjaomaste asutuste digiteerimise taset, millel on eeldatavasti kestev mõju teenuste kvaliteedile ja ettevõtluskeskkonnale.

(41) Investeeringute valdkonnas on oodata püsivat struktuurilist muudatust seoses riikliku tugipanga *Banco Português de Fomento* asutamise, kapitalisatsiooni ja missiooni laiendamisega. Kavandatud pankade kapitalisatsiooni suurendamine peaks lihtsustama juurdepääsu rahastamisvahenditele, eelkõige kriisist mõjutatud VKEde jaoks, ning suurendama pikas perspektiivis konkurentsivõimet ja töökohtade loomist. Muud peamised poliitikaeesmärgid hõlmavad ettevõtjatele teadmuse ja tehnoloogia kättesaadavaks tegemist, toodete ja teenuste mitmekesistamist ning teadus- ja arendustegevusse tehtavate investeeringute osakaalu kasvatamist 3 %-le SKPst 2030. aastaks. Tööstuse CO_2 heite vähendamise investeeringute ja poliitika eesmärk on parandada energiatõhusust ja vähendada impordi osakaalu Portugali majanduses, suurendades seeläbi riigi konkurentsivõimet ja kasvupotentsiaali ning aidates samal ajal saavutada kliimaeesmärke.

(42) Kava püsivat mõju saab suurendada ka kava ja muude ühtekuuluvuspoliitika fondidest rahastatavate programmide koostoime kaudu, eelkõige leides sisulised lahendused sügavalt juurdunud territoriaalsete probleemide ja edendades tasakaalustatud arengut.

Seire ja rakendamine

(43) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile h ja V lisa punktile 2.8 on taaste- ja vastupidavuskavas kavandatud kord piisav (hinne A), et tagada taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas kavandatud ajakava, eesmärkide ja sihtide ning nendega seotud näitajate tõhus seire ja elluviimine.

(44) Kava peaks jälgima ja rakendama haldusstruktuur „Estrutura de Missão Recuperar Portugal“ (töörühm „Recuperar Portugal“). . Tema ülesanded on selgelt määratletud ja sätestatud siseriiklikes õigusaktides, tänu millele on tagatud usaldusväärne koordineerimis- ja aruandlusmehhanism selle struktuuri koostööks teiste asutustega, kes investeeringute ja reformide elluviimise eest eri komponentide raames vastutavad. Ta on selgelt määratlenud kohustused ja asjakohase struktuuri kava rakendamise, edusammude jälgimise ja aruandluse tagamiseks. Töörühm peaks olema tegev kuni kava rakendamise lõpuni.

(45) Portugali kava eesmärgid ja sihid moodustavad asjakohase süsteemi kava rakendamise järelevalve võimaldamiseks. Need on piisavalt selged ja põhjalikud selleks, et nende täitmist oleks võimalik jälgida ja kontrollida. Portugali ametiasutuste kirjeldatud kontrollimehhanismid, andmete kogumise viisid ja kohustuste jaotus paistavad olevat piisavalt usaldusväärsed, et nende alusel saaks piisavalt põhjendada väljamaksetaotlusi, mis pärast eesmärkide ja sihtide saavutamist esitatakse. Eesmärgid ja sihid on asjakohased ka juba lõpuleviidud meetmete puhul, mis on abikõlblikud vastavalt määruse artikli 17 lõikele 2. Väljamaksetaotluse põhjendamiseks on vaja need eesmärgid ja sihid saavutada õigeks ajaks rahuldaval tasemel.

(46) Liikmesriigid peaksid tagama, et rahastu kaudu rahalise toetuse saamisest teavitatakse määruse (EL) 2021/241 artikli 34 kohaselt. Tehnilise toetuse vahendi raames võib liikmesriikide kava rakendamiseks taotleda tehnilist abi.

Kulud

(47) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile i ja V lisa punktile 2.9 on taaste- ja vastupidavuskavas esitatud põhjendused kava hinnangulise kogukulu summa kohta mõõdukas ulatuses (hinne B) mõistlikud ja põhjendatud, kooskõlas kulutõhususe põhimõttega ning vastavuses riigis eeldatava majandusliku ja sotsiaalmõjuga.

(48) Portugal on esitanud eraldi kuluprognoosid kõigi taaste- ja vastupidavuskavas hõlmatud investeeringute ning reformide ja seotud kulude kohta. Kulude jaotus on üldiselt üksikasjalik ja hästi põhjendatud. Hinnangud põhinevad peamiselt sarnaste teenuste hankelepingute ja samalaadsete varasemate investeeringute kulude kõrvutamisel või turu-uuringutel. Kuluprognooside ja nende juurde kuuluvate dokumentide hindamisest nähtub, et enamik kulusid on mõistlikud ja realistlikud. Asjaolu, et mõnikord ei ole kasutatud metoodikat piisavalt selgitatud ning põhjenduse ja kulu enda vaheline seos ei ole täiesti selge, välistab selle hindamiskriteeriumi puhul hinde A määramise. Taaste- ja vastupidavuskava hinnanguline kogukulu on kooskõlas kulutõhususe põhimõttega ning vastavuses riigis eeldatava majandusliku ja sotsiaalmõjuga.

Finantshuvide kaitse

(49) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile j ja V lisa punktile 2.10 on taaste- ja vastupidavuskavas kavandatud kord ning käesolevas otsuses sisalduvad täiendavad meetmed piisavad (hinne A), et tagada kõnealuse määruse alusel eraldatud vahendite kasutamisel korruptsiooni, pettuste ja huvide konflikti ärahoidmine, avastamine ja kõrvaldamine, ning need peaksid eeldatavasti aitama tulemuslikult vältida topeltrahastamist kõnealuse määruse ja muude liidu programmide alusel. See ei piira muude õigusaktide ja vahendite kohaldamist, millega edendatakse ja jõustatakse ELi õiguse järgimist, sealhulgas korruptsiooni, pettuste ja huvide konfliktide ennetamiseks, avastamiseks ja korrigeerimiseks, ning liidu rahaliste vahendite kaitsmiseks kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) 2020/2092.

(50) Kavas kirjeldatud sisekontrollisüsteem põhineb töökindlatel protsessidel ja struktuuridel ning selles on ette nähtud kindlad osalejad (asutused/üksused) ning nende rollid ja kohustused sisekontrolliülesannete täitmisel. Riiklik haldamine koondatakse kesksele töörühmale „Recuperar Portugal“. Kava rakendamine tellitakse riigiametilt või asutuselt või vahendajatelt, kes vastutavad detsentraliseeritud tasandil. Kontrollisüsteem ja muu asjakohane kord, mida rakendatakse muu hulgas lõplike vahendite saajate kohta andmete kogumiseks, on piisavad.

(51) Taaste- ja vastupidavuskava rakendamiseks, järelevalveks ja kontrolliks kasutab Portugal IT-vahendeid. IT-funktsioone on kavas selgelt kirjeldatud. Portugal on märkinud, et enne Euroopa Komisjonile esimese maksetaotluse (v.a eelmaksete osas) esitamist viib finantsinspektsioon läbi taaste- ja vastupidavuskava juhtimis- ja kontrollisüsteemi esimese auditi.

Kava sidusus

(52) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile k ja V lisa punktile 2.11 sisaldab kava suures ulatuses (hinne A) reformide ja avaliku sektori investeerimisprojektide rakendamise meetmeid, millega tagatakse tegevuste sidusus.

(53) Portugali taaste- ja vastupidavuskaval on strateegiline ja järjepidev visioon, mis hõlmab kogu kava ning millest nähtub komponentide ja üksikute meetmete vaheline sidusus. Komponentide reformid ja investeeringud on järjepidevad ja vastastikku tugevdavad ning täheldatav on komponentide vaheline koostoime ja vastastikune täiendavus. Komponendi raames välja pakutud meetmed ei lähe vastuollu üksteise tõhususega ega õõnesta seda ning eri komponentide vahel ei ole tuvastatud vastuolusid ega vastureakivusi.

Võrdõiguslikkus

(54) Kava hõlmab mitut meedet, mis peaksid aitama lahendada probleeme soolise võrdõiguslikkuse ja kõigile võrdsete võimaluste tagamise valdkonnas. Need hõlmavad reforme, mis on suunatud soolise palgalõhe ja ametialase segregatsiooni vastu võitlemisele, samuti meetmeid noorte naiste STEAMi erialasid õppima innustamiseks. Kava sotsiaalrajatisi käsitleva osa meetmed hõlmavad puuetega inimesi käsitlevat riiklikku strateegiat ja vaesuse vastu võitlemise riiklikku strateegiat.

Julgeolekualane enesehindamine

(55) Kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõike 4 punktiga g on ühenduvusse ja digitaalsesse suutlikkusse tehtavate investeeringutega seoses tehtud julgeolekualane enesehindamine. Enesehindamise puhul esitatakse riskide maatriks ja maandamismeetmed. Kokku on määratletud kaheksateist võimalikku riski, sealhulgas sõltuvus müüjatest, suure riskiga tarnijad, küberturvalisuse probleemid, kriitilise tähtsusega süsteemi häirumine. Maatriksis on määratletud kolmteist maandusmeedet, mida võimalike riskide vältimiseks rakendada tuleb, sealhulgas teenuseosutajate julgeolekukontrolli läbimise nõue, piirangute kohaldamine suure riskiga seostatavate tarnijate suhtes, mitme tarnija kasutamise strateegiad ja kriitilise tähtsusega funktsioonide varusüsteemid.

Piiriülesed ja mitut riiki hõlmavad projektid

(56) Taaste- ja vastupidavuskava hõlmab piiriüleseid investeeringuid õigusvaldkonnas. See kiirendab ja arendab karistusregistrite andmete koostalitlust Euroopa karistusregistrite infosüsteemis (ECRIS) ning võimaldab avaldada ja otsida koostalitlusvõimelise süsteemi kohtuotsuseid Euroopa kohtulahendi tunnuse (ECLI) abil. Samuti hõlbustab see õigusasutustevahelist teabevahetust e-CODEXi alusel ning tõhustab koostööd Euroopa mootorsõidukite ja juhilubade infosüsteemi (EUCARIS) ning piiriüleste tuvastamisvahendite (nt eIDAS) kasutamisel. Muud piiriülesed algatused puudutavad ettevõtete digiteerimise valdkonda ja nende raames luuakse 16 ühtse kontaktpunktina toimivat digitaalse innovatsiooni keskust, mis aitavad ettevõtetel digitehnoloogia abil äri-/tootmisprotsesse, tooteid või teenuseid parandada. Kavaga hõlmatud keskused peaksid andma oma panuse Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste võrgustiku tegevusse. Muid piiriüleseid koostöötegevusi võib ette tulla vesiniku kasutamise valdkonnas. Portugal arendab koostöös teiste ELi liikmesriikidega välja vesinikku käsitlevat võimalikku üleeuroopalist huvi pakkuvat tähtsat projekti (IPCEI). Kavas hõlmatud vesinikuprojektid peaksid sellele algatusele otseselt või kaudselt kaasa aitama.

Konsultatsiooniprotsess

(57) Kava üle on toimunud ulatuslik arutelu, ametlikud avalikud konsultatsioonid ja teemakohased seminarid, millest võtsid osa valitsuse liikmed. Samal ajal kõnealuse avaliku konsultatsiooniga pidas valitsus mitut konsultatsiooni institutsiooniliste sidusrühmadega, nagu majandus- ja sotsiaalnõukogu, territoriaalse koordineerimise nõukogu ja riiklik tervishoiunõukogu. Vastusena teise avaliku konsultatsiooni käigus saadud kirjalikele seisukohtadele tegi valitsus kavasse hulga muudatusi, hõlmates sellesse ka kaks uut komponenti: komponent 4 (kultuur) ja komponent 10 (meri).

(58) Kava rakendamiseks asutas Portugal riikliku järelevalvekomisjoni, mis koosneb sotsiaalpartnerite esindajatest ja peamistest kodanikuühiskonna esindajatest, kes võivad teha kava rakendamiseks soovitusi. Lisaks on kava rakendamine läbipaistvuse portaali kaudu avatud ka avalikule kontrollile. Selleks et tagada asjaomaste osalejate omanikutunne, on väga oluline kaasata kavaga hõlmatud investeeringuprojektide ja reformide elluviimisse kõik asjaomased kohalikud omavalitsused ning sidusrühmad, sealhulgas sotsiaalpartnerid.

Positiivne hinnang

(59) Kui komisjon on andnud Portugali taaste- ja vastupidavuskavale positiivse hinnangu ja leidnud, et kava vastab rahuldavalt määruses (EL) 2021/241 sätestatud hindamiskriteeriumidele, tuleks kooskõlas kõnealuse määruse artikli 20 lõikega 2 ja V lisaga sätestada käesolevas otsuses kava rakendamiseks vajalikud reformid ja investeerimisprojektid, asjakohased eesmärgid, sihid ja näitajad ning summa, mille liit on kava rakendamiseks mittetagastatava rahalise toetuse ja laenutoetuse vormis kättesaadavaks teinud.

Rahaline toetus

(60) Portugali taaste- ja vastupidavuskava hinnanguline kogukulu on 16 643 679 377 eurot. Kuna taaste- ja vastupidavuskava vastab rahuldavalt määruses (EL) 2021/241 sätestatud hindamiskriteeriumidele ning selle hinnanguline kogukulu on suurem kui Portugali jaoks ette nähtud maksimaalne rahaline toetus, peaks Portugali taaste- ja vastupidavuskava jaoks eraldatav rahaline toetus olema võrdne Portugali jaoks kättesaadava rahalise toetuse kogusummaga.

(61) Vastavalt määruse (EL) nr 2021/241 artikli 11 lõikele 2 ajakohastatakse Portugali maksimaalse rahalise toetuse arvutust 30. juuniks 2022. Vastavalt kõnealuse määruse artikli 23 lõikele 1 peaks Portugali jaoks ette nähtud summa olema võimalik siduda juriidiliste kohustustega 31. detsembriks 2022. Vajaduse korral peaks nõukogu pärast maksimaalse rahalise toetuse ajakohastamist muutma komisjoni ettepaneku põhjal põhjendamatu viivituseta käesolevat otsust, et lisada sellesse ajakohastatud maksimaalne rahaline toetus.

(62) Lisaks on Portugal lisareformide ja -investeeringute toetamiseks taotlenud laenutoetust. Portugali taotletud laenu maksimaalne maht on alla 6,8 % tema 2019. aasta kogurahvatulust jooksevhindades. Taaste- ja vastupidavuskava hinnangulise kogukulu summa on suurem kui Portugali jaoks eraldatud rahalise toetuse ja taotletud laenutoetuse kogusumma.

(63) Antavat toetust rahastatakse laenust, mille komisjon võtab liidu nimel nõukogu otsuse (EL, Euratom) 2020/2053[7] artikli 5 alusel. Toetus makstaks osamaksetena välja siis,

[7] ELT L 424, 15.12.2020, lk 1.

kui Portugal on taaste- ja vastupidavuskava rakendamisega seotud asjaomased eesmärgid ja sihid rahuldavalt täitnud.

(64) Portugal on taotlenud eelmakset, mis moodustab 13 % rahalisest toetusest ja 13 % laenust. Summa peaks tehtama Portugalile kättesaadavaks määruse (EL) 2021/241 artikli 23 lõike 1 kohase rahastamislepingu ning kõnealuse määruse artikli 15 lõikes 2 sätestatud laenulepingu jõustumise korral ja sellega kooskõlas.

(65) Käesolev otsus ei tohiks mõjutada selliste menetluste tulemust, mis on seotud liidu vahendite eraldamisega muude kui määruse (EL) 2021/241 kohaste liidu programmide raames, ega selliseid menetlusi, mis on seotud siseturu toimimise moonutamisega ja mida võidakse algatada eelkõige ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 alusel. See ei vabasta liikmesriike aluslepingu artikli 108 kohasest kohustusest teavitada komisjoni võimalikest riigiabi juhtudest,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1
Taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmine

Portugali taaste- ja vastupidavuskavale määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõikes 3 sätestatud kriteeriumide alusel antud hinnang kiidetakse heaks. Taaste- ja vastupidavuskava kohased reformid ja investeerimisprojektid, taaste- ja vastupidavuskava seire ja rakendamise kord ja ajakava, sealhulgas asjakohased eesmärgid ja sihid ning laenu maksmisega seotud lisaeesmärgid ja -sihid, kavandatud eesmärkide ja sihtide saavutamisega seotud asjakohased näitajad ning komisjonile vajalikele alusandmetele täieliku juurdepääsu andmise kord on esitatud käesoleva otsuse lisas.

Artikkel 2
Rahaline toetus

1. Liit teeb Portugalile tagastamatu toetusena kättesaadavaks rahalise toetuse summas 13 907 294 284 eurot[8]. 9 758 504 454 eurot on võimalik siduda juriidiliste kulukohustustega 31. detsembriks 2022. Sõltuvalt määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikega 2 ette nähtud ajakohastamisest, mille raames arvutatakse Portugali puhul summa, mis on eespool nimetatud summaga võrdne või sellest suurem, on alates 1. jaanuarist 2023 kuni 31. detsembrini 2023 võimalik siduda juriidiliste kulukohustustega lisaks 4 148 789 829 eurot.

2. Komisjon teeb liidu rahalise toetuse Portugalile kättesaadavaks osamaksetena kooskõlas käesoleva otsuse lisaga. Eelmaksena tehakse kättesaadavaks 1 807 948 257 eurot, mis moodustab 13 % rahalisest toetusest. Komisjon võib eel- ja osamaksed välja maksta ühes või mitmes osas. Osade suurus sõltub rahaliste vahendite kättesaadavusest.

3. Eelmaksed tehakse määruse (EL) 2021/241 artikli 23 lõike 1 kohase rahastamislepingu jõustumise korral ja sellega kooskõlas. Eelmaksed tasaarvestatakse, arvates need proportsionaalselt maha osamaksetest.

[8] See summa vastab rahaeraldise summale, mis jääb alles pärast määruse (EL) 2021/241 artikli 6 lõikes 2 sätestatud kuludest Portugali proportsionaalse osa mahaarvamist ning mis arvutatakse kõnealuse määruse artiklis 11 sätestatud metoodika kohaselt.

4. Osamaksete tegemine vastavalt rahastamislepingule sõltub kättesaadavatest rahalistest vahenditest ja komisjoni otsusest, mis tehakse kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikliga 24 selle kohta, et Portugal on rahuldavalt täitnud taaste- ja vastupidavuskava rakendamisega seotud asjakohased eesmärgid ja sihid. Tingimusel et lõikes 1 osutatud juriidilised kohustused jõustuvad, peavad toetuse väljamaksmiseks olema eesmärgid ja sihid täidetud hiljemalt 31. augustiks 2026.

Artikkel 3
Laenutoetus

1. Liit annab Portugalile laenu kuni 2 699 000 000 eurot.

2. Komisjon teeb laenutoetuse Portugalile kättesaadavaks osamaksetena kooskõlas käesoleva otsuse lisaga. Eelmaksena tehakse kättesaadavaks 350 870 000 eurot, mis moodustab 13 % rahalisest toetusest. Komisjon võib eel- ja osamaksed välja maksta ühes või mitmes osas. Osade suurus sõltub rahaliste vahendite kättesaadavusest.

3. Eelmaksed tehakse määruse (EL) 2021/241 artikli 15 lõike 2 kohase laenulepingu jõustumise korral ja sellega kooskõlas. Eelmaksed tasaarvestatakse, arvates need proportsionaalselt maha osamaksetest.

4. Osamaksete tegemine vastavalt laenulepingule sõltub kättesaadavatest rahalistest vahenditest ja komisjoni otsusest, mis tehakse kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikliga 24 selle kohta, et Portugal on rahuldavalt täitnud laenuga hõlmatud ning taaste- ja vastupidavuskava rakendamisega seotud täiendavad eesmärgid ja sihid. Laenu väljamaksmiseks peavad laenuga hõlmatud lisaeesmärgid ja -sihid olema täidetud hiljemalt 31. augustiks 2026.

Artikkel 4
Adressaat

Käesolev otsus on adresseeritud Portugali Vabariigile.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja